

התורה והמצוה

עלון בענייני מצוה הלכה מנהג ועיונים בעבודת ה'

פרשת חקת תמוז ה'תשפ"ה

עלון מס' 23

פרשת חקת

פרה אדומה

כתב הרמב"ן: **זאת חקת התורה.** לפי שהשטן ואומות העולם מוניין את ישראל לומר מה המצוה הזאת לפיכך כתב בה חקת גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה. לשון רש"י מדברי רבותינו (יומא סז) וכבר כתבתי בענין שעיר המשתלח מה טעם לאומות שיהיו מוניין אותנו בזאת יותר משאר הקרבנות שיכפרו ויש מהם שיטהרו כקרבנות הזב והיולדת כי מפני היותה נעשית בחוץ יראה להם שהיא נזבחת לשעירים על פני השדה והאמת שהיא להעביר רוח טומאה ושריפתה כריח ניחוח בחוץ וטעם טומאת המת בעטיו של נחש כי הנפטרים בנשיקה לא יטמאו מן הדין והוא שאמרו צדיקים אינן מטמאין ולכך אמר הכתוב זאת חקת התורה כלומר הנחיקת מן התורה והיא תורה שבע"פ על כן היא פרה והיא אדומה ממדת הדין ונתנה לאלעזר להעשות לפניו אפילו על ידי זר. אבל הסגן יראה מעשיה כדי שתעשה על כוונתו שלא יחשבו בה מחשבה רעה כאומות והשטן

והפרשה הזאת תשלום תורת הכהנים ונכתבה כאן אחר מתנות כהונה לומר שגם טהרתן של ישראל על ידי כהן תהיה (ועיי' מה שכתב בהקדמתו לחומש זה. הבאתי דבריו בעלון פרשת במדבר, והזכרתי שוב בעלון פרשת נשא לגבי קושיה שהוקשתה על דבריו).

וטעם זאת חקת התורה אשר צוה ה' כטעם ואל משה אמר עלה אל ה' (שמות, משפטים. סדר יז, פס' מא). או הוא כמו מסורס דבר אל בני ישראל זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר.

השבוע פורסם בכמה מקומות על פרה אדומה כשרה הנמצאת באחד המושבים בגולן. פרה זו אחת מעוד כמה פרות אדומות כשרות הנמצאות בארץ הקדש. אנו תפלה כי לא ירחק היום ונזכה לראות בעינינו מעשה שחיטת ושרפת הפרה. למעשה, כרגע לכאורה כל עוד אין בית המקדש בנוי, אין עדיין אפשרות לקיים מצות שרפת הפרה, וממילא גם אין אפשרות להטהר באפר הפרה. כפי שכתבתי בעלון פרשת בהעלותך ובעלון פרשת שלח כי בעניינים מסויימים (בעיקר בדברים הנוגעים לענייני התלוויים בבית המקדש שיב"א) ניתן למצא שתי אסכולות: אלה המנסים למצא פתרון כיצד ניתן לקיים את המצוה, ואלה הטוענים כי אין אפשרות לקיים את המצוה בזמן הזה, כעת רק מנסים למצא טעם מדוע אי אפשר לקיים כיום את המצוה. לפי מספר שנים למדתי בבית מדרש מסויים, והתפתח שם דיון על עניין מצות פרה אדומה. ישב שם אברך והחל להרצות ולבאר מכמה טעמים מדוע לא שייך היום לקיים את המצוה. הוא טען ששמע את הדברים בשמו של אחד מגדולי דורנו. בירור קצר העלה שחלק מהדברים אכן נאמרו מפיו של אותו תלמיד חכם, אך אותו אברך שאמר את הדברים בשמו, שמע את הדברים ממישהו שכנראה שמע את הדברים לפני כמה עשרות שנים, כאשר אותו תלמיד חכם היה עדיין צעיר (מסתבר שכבר אז היה תלמיד חכם או קרוב לדרגה זו, אך אין להביא ראיה מדברים שאם נאמרו, נאמרו לפני כמה עשרות שנים. עכ"פ, מהאופן בו נאמרו הדברים על ידי אותו יהודי שציטט כביכול בשם אחד מגדולי הדור, הבין כל אחד כי מדובר מנתינת טעם למה לא לקיים, ולא בחיפוש פתרון כיצד כן ניתן לקיים.

סדר שחיטת ושרפת הפרה

במשניות מסכת פרה

בפרק שלישי של מסכת פרה, מבואר סדר שחיטת ושרפת הפרה וכל המסתעף. מי כל המתבונן בפרק זה יכול לשים לב לכך שהפרק כולו מסודר כסיפור דברים כיצד נעשית הפרה. בארתי כבר בכמה מקומות כי המשניות נשנו באופן שיהיה קל לזכור אותן (עיי' משניות סדר המשנה אשר בעריכתי בס"ד. ב"ה, זכיתי להוציא בקונטרסים חלק מהמסכתות יצאו לאור ב"ה בקונטרסים במהדורה מצומצמת. יעזרני ה' לסיים בקרוב את עריכת כל ששה סדרי משנה).

בהרצאתי יש סדר למשנה עמדתי על נקודה מסויימת החוזרת על עצמה בכמה מקומות במשנה: במסכתות מסויימות ההלכות מובאות תוך כדי סיפור דברים ותיאורה מדוייקת של התפאורה. ההסבר שנתתי הוא: סדר היום הרגיל ידוע לכל נער הרגיל להתפלל ולקיים מצוות זוכר את הסדר הקבוע. אמנם במסכתות העוסקות במצוות הנוהגות רק בזמן שבית המקדש קיים, רצו התנאים ששנו את המשנה להכניס את הלומד לאווירה אותה הוא עדיין לא מכיר, ולכן שנו את כל הסדר. כך אנו רואים במסכת ביכורים במסכת תמיד ועוד.

מסכתות אחרות בהן מובאים הדברים בצורה של סיפור דברים עם התפאורה שמסביב, הן מסכתות העוסקות בעניינים שאינם קבועים במשך השנה, כמו למשל סדר תעניות שמתענים על גשמים או על שאר צרות.

יהי רצון שנזכה לראות במהרה בבניין בית המקדש ובחידוש העבודה, טהורים מכל טומאה.

ציון §: בעניין זה מוקלטת הערה או הרחבה בקו השיעורים: 0773541079. כמו"כ אשתדל בל"ג להקליט תגובות להערות הקוראים. שלוחה 1: מאמרי המשך והרחבה לדברים שבעלון, ותגובות להערות. שלוחה 8: ניתן להקליט הודעות (ההודעה עצמה לא תושמע בקו).

וַיִּבְכּוּ אֶת-אֶהֱרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל:

רש"י. כל בית ישראל. האנשים והנשים. לפי שהיה אהרן רודף שלום, ומטיל אהבה בין בעלי מריבה ובין איש לאשתו: באבות דרבי נתן (הובא בפירוש הרע"ב בפרקי אבות על 'הוי מתלמידיו של אהרן): כיצד היה אהרן אוהב שלום, כשהיה רואה שני בני אדם מתקוטטים היה הולך לכל אחד מהם שלא מדעת חברו, ואומר לו ראה חברך איך הוא מתחרט ומכה את עצמו על שחטא לך, והוא אמר לי שאבא אליך שתמחל לו, ומתוך כך כשהיו פוגעים זה בזה היו מנשקים זה את זה.

זו אחת הדוגמאות לדברים שמותר לשנות מפני השלום. אמנם, יש ששאלו הרי לפעמים היה זה ממש שקר, ולא רק שינוי מהאמת. האם ידע אהרן שאכן אותו חבר מתחרט על מעשיו. נראה לי שאין כאן שאלה כלל. אכן, אף פעם לא מדובר בשקר, אלא רק בשינוי מפני השלום. עצם זה שאמר לו 'איך הוא מתחרט', הוא אמת. בכל מריבה בין שני חברים, גם אותו אחד שבטוח שהוא צודק, באיזה שהוא מקום מחרט על כך. אם נשאל אותו 'לוי יצויר שהיית יודע שאלו תהינה ההשלכות של המריבה האם היית נכנס לעניין הזה בצורה הזו', בכל מריבה נקבל את התשובה 'לא!' (כלומר: לפעמים יענה 'לא. אבל...'). אך בסופו של דבר אף יהודי אינו מעוניין במריבות, ואף אם הוא המנצח מתחרט על עצם המריבה.

את הדברים הללו אמרתי לידידי המחנך והיועץ הרב אליהו ברנדווין שליט"א, שהסכים עם הדברים ושבחם מאד.

הפשט והדרש

בסוף הפרשה, לפני שירת הבאר, שירת הבאר עצמה והפסוקים שאחריה, נכתבו בסגנון שונה מרוב חלקי התורה. הסגנון מאתים יותר לשירה. חז"ל דרשו מספר דרשות על פסוקים אלו (ויתכן שעל חלק מהפסוקים באו לבאר למעשה מדוע נכתבו בסגנון הזה).

אמנם, יש לשים לב לכמה נקודות עיקריות כשבאים ללמוד את הפסוקים הללו:

- צריך לדעת את הפירוש המילולי של כל מילה כאשר קוראים אותה. כך גם יקל עלינו להבין את הדרשה.
- צריך להבין את הפשט הנאמר בצורה מליצית או בדרך משל.
- אחרי שאנו מבינים את הפשט הפשוט, אז ניתן לגשת לדרשה אותה דרשו חז"ל בעניין.

דוגמא לדבר: סיפר לי אחד מידידי כי בצעירותו כשלמדו בכיתתם את פרשת חקת, כשהגיעו לפסוק 'על כן יאמרו המשלים באו חשבון', הסביר להם המלמד את פשט הפסוק, אח"כ אמר להם את הדרשה שדרשו חז"ל על פסוק זה. ואז הציע להם לשאול ילדים ונערים מה הפירוש 'באו חשבון'. למרבה הפלא, ניתן לשמוע גם מבוגרים שיסבירו מיד 'בואו נחשב חשבוננו של עולם'. אגב, מסתמא יש גם כאלה שגם אחרי קריאת שמ"ת עדיין לא שמו לב לכך שהיתה עיר הנקראת 'חשבון'.

להערות והארות בענייני העלון: יחזנתן נימן קצות החשן 9/6 מודיעין עילית. 0527167567. דוא"ל: yn0527167567@gmail.com.
ניתן לתרום (גם הנעזרות לע"נ, להצלחת, וכד') בעמדות נדרים פלוס: 'עדת יראים-אושטרייך' לשונית 'תרומות עבור קונטרסים וחיבורים'

חדש!!! קו השיעורים התורה והמצוה השלמה והרחבה למאמרים המתפרסמים בעלון 0773541079. הקו יתעדכן אי"ה מדי יום ב' וח'

זמני התפלות בקהלתנו ק"ק עדת יראים-אושטרייך מודיעין עילית (נתיבות המשפט 111 ב'):

פרשת חקת ופרשת בלק: מנחה בחול: 7:35. מנחה עש"ק ובשב"ק: 7:00. שחרית ש"ק: 8:30 קבוע. ערבית מוצש"ק: 8:15.

יבנה המקדש: חקת: כהונה: חרם. לוי: זפור. שיר: י. והבאר. בלק: כהונה: שְׁעָרִים. לוי: יצרי. שיר: ו. ואז ישיר.

זמני תפלות קבועים

תפלת ערבית לעולם סמוכה לתפלת מנחה, למעט מוצש"ק, מוצי"ט וליל יו"כ.

מנחה וערבית יום חול: 15 דק' לפני השקיעה * מנחה עש"ק וכן מנחה של שב"ק: 50 דק' לפני השקיעה. שחרית של שב"ק: 8:30.

ערבית מוצש"ק: 25 דק' לאחר השקיעה. * מנחה של תענית: 50 דק' לפני השקיעה.

בשורה משמחת

יצא לאור החיבור הנפלא **שלמתא**

כהדרכה לזוגיות מושלמת והעצמה אישית

מאת מדר"ך החתנים ואיש החינוך הידוע הרב דוד רוזנטל שליט"א

ניתן להשיג אצל המחבר: 0548567122. לרגל ההוצאה מחיר מסובסד: 15 ₪